

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง โรงเรียนนวัตกรรมการสุขภาพชุมชน : พื้นที่ปฏิบัติการต้นแบบสุขภาพชุมชนตำบลยางน้อย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์หลักในการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาระบบสุขภาพชุมชนและเส้นทางการพัฒนาระบบสุขภาพชุมชนตำบลยางน้อย 2) เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้ระบบสุขภาพชุมชนผ่านโรงเรียนนวัตกรรมการสุขภาพชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งระบบสุขภาพชุมชนตำบลยางน้อย และ 3) เพื่อศึกษาผลการพัฒนาระบบการเรียนรู้ระบบสุขภาพชุมชนผ่านโรงเรียนนวัตกรรมการสุขภาพชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งระบบสุขภาพชุมชนตำบลยางน้อย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) คือ ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมประยุกต์ใช้วิธีวิทยางานวิจัยเพื่อท้องถิ่นของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โดยผู้วิจัยได้นำเสนอร่วม การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ (ชาย โภชิตตา, 2554 : 45-46) และตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1.1 พื้นที่และกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

1.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย

1.3 ขั้นตอนดำเนินงานวิจัย (กิจกรรม เครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล)

1.4 ปฏิทินงานวิจัย

2. พื้นที่และกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้พื้นที่ตำบลยางน้อย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม เป็นพื้นที่ในการวิจัย เนื่องจากเป็นตำบลที่มีกลุ่มองค์กรชุมชนที่หลากหลาย มีกิจกรรมอยู่ในระหว่างการพัฒนาและมีการพัฒนาที่ต่อเนื่อง มีความพร้อมในการพัฒนาต่อยอด มีลักษณะที่มีข้อมูลให้ศึกษาได้มาก Information-rich Case เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย เลือกโดยยึด

จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นหลัก (Purposeful Sampling) (ชาย โพธิ์ลีตา. 2554 : 120) ดังนั้น กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้

2.1 ขั้นที่ 1 ศึกษาสถานการณ์ระบบสุขภาพชุมชนและเส้นทางการพัฒนาระบบสุขภาพชุมชนตำบลยางน้อย เป็นสมาชิกกลุ่มองค์กรชุมชนในตำบลยางน้อย จำนวน 6 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มการบริหารจัดการระบบสุขภาพชุมชน 2) กลุ่มกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลยางน้อย 3) กลุ่มสัจจะออมทรัพย์บ้านยางน้อย 4) กลุ่มสหกรณ์ประมงผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด 5) กลุ่มสตรีทอเสื้อกักบ้านป่าเป้า และ 6) กลุ่มโรงเรียนต้นแบบขนาดเล็กบ้านยางใหญ่ รวม 6 แห่ง เรียนรู้ จำนวนสมาชิก 85 คน

2.2 ขั้นที่ 2 ศึกษากระบวนการเรียนรู้ระบบสุขภาพชุมชนผ่านโรงเรียนนวัตกรรมสุขภาพชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งระบบสุขภาพชุมชนตำบลยางน้อย จะจงเลือกบุคคลจากกลุ่มแกนนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชน จากขั้นที่ 1 จำนวน 30 คน

2.3 ขั้นที่ 3 ศึกษาผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ระบบสุขภาพชุมชนผ่านโรงเรียนนวัตกรรมสุขภาพชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งระบบสุขภาพชุมชนตำบลยางน้อย จะจงเลือกบุคคลจากกลุ่มแกนนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชน จากขั้นที่ 1 จำนวน 30 คน

3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย (Key Informants) ได้แก่ ผู้นำชุมชน สมาชิกกลุ่มองค์กรชุมชนและผู้รู้ในหมู่บ้านที่มีส่วนรับรู้และเข้าร่วมกิจกรรมในหมู่บ้าน เป้าหมายของกลุ่มองค์กรชุมชนในตำบลยางน้อย ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3.1 ขั้นที่ 1 นั้น ผู้วิจัยได้คัดเลือกจากค้นหาแกนนำ ผู้นำของแหล่งเรียนรู้ จำนวน 6 กลุ่ม สมาชิกจำนวน 85 คน โดยพิจารณาจาก

3.1.1 เกณฑ์การพิจารณา

1) เป็นผู้สนใจและยินดีเข้าร่วมกิจกรรมการดำเนินงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง
2) ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของตนและกลุ่มตามกิจกรรมการดำเนินงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง

3) เป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในการเปลี่ยนแปลง

4) เป็นบุคคลที่มีเหตุผลและกล้าแสดงความคิดเห็น

3.2 ขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3 นั้น การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้คัดเลือกจากค้นหาผู้นำหรือแกนนำของแหล่งเรียนรู้ โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญว่า

เป็นสมาชิกผู้นำหรือแกนนำกลุ่มแหล่งเรียนรู้ในชุมชน มีประสบการณ์ในการทำงานในกลุ่มแหล่งเรียนรู้มาไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือเป็นแกนนำรุ่นก่อตั้งกลุ่ม มีหน้าที่และบทบาทสำคัญในกลุ่มแหล่งเรียนรู้ เช่น เป็นประธานกลุ่ม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้การเลือกโดยใช้เกณฑ์ที่วัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเป็นเบาหวานและความดันโลหิตสูงที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในชั้นที่ 1 จำนวน 30 คน ดังภาพตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในชั้นที่ 2 และชั้นที่ 3

การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	ที่มาของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
1. เป็นสมาชิกแกนนำกลุ่มแหล่งเรียนรู้ในชุมชน 2. มีประสบการณ์ในการทำงานในกลุ่มแหล่งเรียนรู้มาไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือเป็นแกนนำรุ่นก่อตั้งกลุ่ม 3. มีหน้าที่และบทบาทสำคัญในกลุ่มแหล่งเรียนรู้ เช่น เป็นประธานกลุ่ม	เจาะจงเลือกบุคคลจากกลุ่มแกนนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชน จำนวน 30 คน โดยใช้แบบคัดกรองปัจจัยเสี่ยง 1. กลุ่มการบริหารจัดการระบบสุขภาพชุมชน 2. กลุ่มกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลยางน้อย 3. กลุ่มสัจจะออมทรัพย์บ้านยางน้อย 4. กลุ่มสหกรณ์ประมงผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด 5. กลุ่มสตรีทอเสื่อกกบ้านป่าเป้า 6. โรงเรียนต้นแบบขนาดเล็กบ้านยางใหญ่

4. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยในขั้นตอนต่างๆ ของการวิจัย โดยผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนการวิจัย เป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาสถานการณ์ระบบสุขภาพชุมชนและเส้นทางการพัฒนาระบบสุขภาพชุมชนตำบลยางน้อย

ขั้นที่ 2 ศึกษากระบวนการเรียนรู้ระบบสุขภาพชุมชนผ่านโรงเรียนนวัตกรรมสุขภาพชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งระบบสุขภาพชุมชนตำบลยางน้อย

ขั้นที่ 3 ศึกษาผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ระบบสุขภาพชุมชนผ่านโรงเรียนนวัตกรรมสุขภาพชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งระบบสุขภาพชุมชนตำบลยางน้อย

มีรายละเอียดการดำเนินงานที่จำแนกตามขั้นตอนการวิจัย ดังต่อไปนี้

4.1 ขั้นที่ 1 ศึกษาสถานการณ์ระบบสุขภาพชุมชนและเส้นทางการพัฒนาระบบสุขภาพชุมชนตำบลยางน้อย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีลำดับ ดังนี้

4.1.1 ประชุมชี้แจงงานวิจัยและจัดตั้งผู้ช่วยนักวิจัย เตรียมทีมเก็บข้อมูล

4.1.2 ผู้วิจัย ผู้ช่วยวิจัย และตัวแทนกลุ่มผู้ให้ข้อมูล สนทนากลุ่มย่อยกำหนดประเด็นและสาระที่จะศึกษา กำหนดแนวคิดเพื่อความเข้าใจในภาพรวม

4.1.3 ประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับผู้นำ และแกนนำแหล่งเรียนรู้ ศึกษาข้อมูลกลุ่มองค์กรในตำบลยางน้อย โดยการสนทนากลุ่ม สังเกตแบบมีส่วนร่วม สัมภาษณ์เชิงลึก ศึกษาข้อมูลในพื้นที่ปฏิบัติการของแต่ละแหล่งเรียนรู้จากแกนนำแหล่งเรียนรู้ (ผู้ให้ข้อมูลหลัก) ผู้ปฏิบัติการ ผู้เกี่ยวข้อง (ผู้ได้รับประโยชน์และผู้ได้รับผลกระทบ) เพื่อหากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นกลุ่มแกนนำในชุมชนและกลุ่มแหล่งเรียนรู้ จำนวน 6 กลุ่ม สมาชิกจำนวน 85 คน

4.1.4 ผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัยกำหนดปฏิทินการศึกษาเส้นทางและสถานการณ์ระบบสุขภาพชุมชนตำบลยางน้อย

4.1.5 ดำเนินการศึกษาเส้นทางและสถานการณ์ระบบสุขภาพชุมชนตำบลยางน้อยจากอดีต (ก่อนปี พ.ศ. 2549) จนถึงปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2556) ตามปฏิทิน

4.1.6 สรุปรูปและสังเคราะห์กระบวนการพัฒนาศักยภาพของแหล่งเรียนรู้

4.1.7 สรุบทบทเรียนที่ได้จากการเรียนรู้ เพื่อหากระบวนการเรียนรู้และทิศทางการพัฒนาที่เหมาะสมในพื้นที่

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ เส้นบอกเวลา (Time-line) และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ส่วนเครื่องมือเส้นบอกเวลา (Time-line) ใช้วิเคราะห์สถานการณ์บอกเรื่องราวในอดีตจนถึงปัจจุบันเพื่อให้ชุมชนทราบสถานการณ์และเส้นทางการพัฒนาระบบสุขภาพชุมชนตำบลยางน้อย รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เครื่องมือเส้นบอกเวลา

เครื่องมือ	หลักการ	วัตถุประสงค์
Time-line เส้นบอกเวลา เครื่องมือในการทำให้เกิดความเข้าใจประวัติศาสตร์และเหตุการณ์สำคัญของชุมชน	เป็นเครื่องมือวิเคราะห์สถานการณ์บอกเรื่องราวในอดีตสร้างความคุ้นเคยในชุมชน	วัตถุประสงค์เพื่อ 1. แสวงหาบุคคลผู้ให้ข้อมูลข่าวสารหลัก 2. สร้างความเข้าใจเหตุการณ์ในอดีตถึงปัจจุบัน 3. สามารถอธิบายเหตุการณ์ในระยะหนึ่งได้ 4. เป็นแบบบันทึกข้อมูลที่เป็นเหตุการณ์

ในการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยคัดเลือกจากการทำเวทีประชุมเชิงปฏิบัติการสำรวจแหล่งเรียนรู้ในตำบลอย่างน้อย จำนวน 2 วัน เมื่อวันที่ 6 ถึง 7 มิถุนายน พ.ศ. 2556 พบข้อมูลทุนกลุ่มองค์กรชุมชน ซึ่งเป็นทุนทางสังคมในตำบลอย่างน้อย เพื่อทำการคัดเลือกเป็นแหล่งเรียนรู้ในตำบลอย่างน้อย ได้แก่

1. กลุ่มสุขภาพชุมชนและอาสาสมัคร ประกอบด้วย กองทุนสุขภาพตำบล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) อาสาสมัครพัฒนาสังคมประจำปีบ้าน (อพม.) อาสาสมัครดูแลคนพิการ (อพมก.) และศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสช.) ชุมชนแพทย์แผนไทย

2. กลุ่มการเรียนรู้เพื่อเด็กและเยาวชน ได้แก่ โรงเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลอย่างน้อย และการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.)

3. กลุ่มบริหารจัดการท้องถิ่น ได้แก่ กลุ่มบริหารจัดการตำบลแบบมีส่วนร่วม กลุ่มอปพร. และกลุ่มพัฒนาบทบาทสตรี (ชมรมผู้สูงอายุ)

4. กลุ่มเศรษฐกิจชุมชน ได้แก่ กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มทำนารายย่อย หมู่ 1 กลุ่มแปรรูปสมุนไพร กลุ่มถักทอสตรี หมู่ 1 กลุ่มเพาะเห็ด หมู่ 3 กลุ่มทอเสื่ออก กลุ่มทำนาเลี้ยงปลา หมู่ 12 กลุ่มเกษตรอินทรีย์ กลุ่มปศุสัตว์ (ผู้เลี้ยงโคและกระบือ กลุ่มประมงน้ำจืด กลุ่มหม่อนไหม และกลุ่มทำนาสวนผสม หมู่ 14

5. กลุ่มองค์กรการเงิน ได้แก่ กองทุนแม่แห่งแผ่นดิน กองทุนกลางพัฒนาหมู่บ้าน กองทุน กองทุนแก้ไขปัญหาคาความยากจน กองทุนปู้ย กองทุนหมู่บ้าน กองทุน SML กลุ่มออมทรัพย์ หมู่ 1,2 และ 14 กองทุนสวัสดิการชุมชน กองทุนฌาปนกิจ ร้านค้าชุมชน กองทุนสัจจะออมทรัพย์ หมู่ 5 และกลุ่มสื่อสารเพื่อสุขภาวะ ได้แก่ ศูนย์บริการสื่อสารสารสนเทศ ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร

หลักเกณฑ์คัดเลือกกลุ่มที่เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อทำการศึกษา พิจารณาจากความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ตำบลอย่างน้อย จำนวน 6 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มการบริหารจัดการระบบสุขภาพชุมชน
2. กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลอย่างน้อย
3. กลุ่มสัจจะออมทรัพย์บ้านอย่างน้อย
4. กลุ่มสหกรณ์ประมงผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด
5. กลุ่มสตรีทอเสื่อกกบ้านป่าเป่า
6. โรงเรียนต้นแบบขนาดเล็กบ้านขนาดใหญ่

การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญนั้น ผู้วิจัยได้คัดเลือกจากหลักเกณฑ์คือ เป็นผู้นำแกนนำ และสมาชิกของกลุ่มที่เป็นแหล่งเรียนรู้ 6 กลุ่ม จำนวนสมาชิก 85 คน เมื่อได้จำนวนกลุ่มเป้าหมาย จึงได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ทำการเก็บข้อมูล ตามประเด็นและสาระที่จะศึกษา โดยการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) และการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต

2. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ตามประเด็นและสาระที่จะศึกษา โดยการจัดประชุมระดมสมอง (Brainstroming)

3. จัดเวทีคืนข้อมูลให้ชุมชน ตามประเด็นและสาระที่จะศึกษา เพื่อสร้างการรับรู้ และตรวจทานความถูกต้องของข้อมูล ดังรายละเอียดตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สรุปรายละเอียดการดำเนินงานตามขั้นที่ 1

กิจกรรมการขับเคลื่อน	วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	วิธีการ เครื่องมือ และ การเก็บรวบรวมข้อมูล	ระยะเวลา	สิ่งที่คาดว่าจะได้รับ
1. จัดแจงวัตถุประสงค์ของการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้	1.1 เพื่อสร้างบรรยากาศผ่อนคลาย สำหรับเปิดพื้นที่การเรียนรู้ร่วมกัน 1.2 เพื่อชี้แจงความเป็นมาของโครงการ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และ ภาพรวมของการจัดประชุมเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้	ผู้นำกลุ่ม ฐานเรียนรู้ 6 กลุ่ม รวมเป็น 85 คน	ชี้แจงและบรรยาย	1 วัน	1. ได้ทราบแนวทางการดำเนินงานวิจัยในพื้นที่

กิจกรรมการขับเคลื่อน	วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	วิธีการ เครื่องมือ และ การเก็บรวบรวมข้อมูล	ระยะเวลา	สิ่งที่คาดว่าจะได้รับ
<p>2. การเตรียมและวางแผนเพื่อ เข้าชุมชนเพื่อศึกษาและเรียนรู้ บริบทพื้นที่ภาพรวม</p>	<p>2.1 เพื่อให้ผู้เข้าประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้เข้าใจ บริบทประวัติศาสตร์ ของพื้นที่ตำบลยางน้อย</p> <p>2.2 เพื่อสร้างบรรยากาศ ผ่อนคลายสำหรับเปิด พื้นที่การเรียนรู้ร่วมกัน</p> <p>2.3 เพื่อให้ผู้เข้าประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้เตรียม ประเด็น วางแผนการ เรียนรู้ร่วมกันและเรียนรู้ การทำงานเป็นทีม</p>	<p>แกนนำกลุ่ม ฐานเรียนรู้ 6 กลุ่ม รวมเป็น 85 คน</p>	<p>ชี้แจงและบรรยาย</p>	<p>1 วัน</p>	<p>2. ได้เตรียมความพร้อม กลุ่มเป้าหมายและมีการ วางแผนเข้าเก็บข้อมูล</p>

กิจกรรมการขับเคลื่อน	วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	วิธีการ เครื่องมือ และ การเก็บรวบรวมข้อมูล	ระยะเวลา	สิ่งที่จะได้รับ
3. ลงศึกษาพื้นที่ สัมผัสเรื่องราวชุมชน	3.1 เพื่อให้ผู้ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เข้าใจวิธีการเลือกประเด็นที่จะศึกษาชุมชนและอดีตที่เกิดขึ้นจากการเลือกดูแลเองเลือกถามเลือกฟัง และฝึกการใช้เครื่องมือสำหรับเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลชุมชน	แกนนำกลุ่มฐานเรียนรู้ 6 กลุ่ม รวมเป็น 85 คน	การสนทนากลุ่ม (Focus Group) การสัมภาษณ์เชิงลึก สังเกตแบบมีส่วนร่วม 3.1 ตรวจสอบผลการสำรวจจัดเก็บข้อมูล	1 เดือน	3. ได้ข้อมูลสถานการณ์ระบบสุขภาพชุมชน

กิจกรรมการ ขับเคลื่อน	วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	วิธีการ เครื่องมือ และ การเก็บรวบรวมข้อมูล	ระยะเวลา	สิ่งที่จะได้รับ
4. ตรวจสอบ ทบทวนผลการ สำรวจ รวบรวม ข้อมูล	4.1 เพื่อให้ผู้เข้าร่วม ประชุมแลกเปลี่ยน เรียนรู้มีการทบทวน ผลการสำรวจจัดเก็บ ข้อมูลและ แลกเปลี่ยนประเด็น มุมมองร่วมกัน (ทักษะการสังเกต และ จับประเด็น)	แกนนำกลุ่มฐาน เรียนรู้ 6 กลุ่ม รวม เป็น 85 คน	ประชุมระดมสมอง เวทีวิชาการ	1 เดือน	4. ได้ข้อมูล สถานการณ์ ระบบสุขภาพ ชุมชน

กิจกรรมการ ขับเคลื่อน	วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	วิธีการ เครื่องมือ และ การเก็บรวบรวมข้อมูล	ระยะเวลา	สิ่งที่จะได้รับ
5. สรุปข้อมูล และวิเคราะห์ ข้อมูลที่ได้ ร่วมกัน นำเสนอ สรุปข้อมูล ภาพรวม	5.1 เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการสรุปผลการเก็บ ข้อมูลและแลกเปลี่ยน ประเด็น มุมมองร่วมกัน (ทักษะการสังเกต และ จับประเด็น) 5.2 เพื่อให้ผู้เข้าร่วม ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการสรุปผลการเก็บ ข้อมูลและแลกเปลี่ยน ประเด็น มุมมองร่วมกัน ทุกแหล่งเรียนรู้	แกนนำกลุ่ม ฐานเรียนรู้ 6 กลุ่ม รวมเป็น 85 คน	5.1 ประชุมระดมสมอง เวทีวิชาการ 5.2 สรุปข้อมูลและเชื่อมโยงข้อมูลที่ได้รับร่วมกัน (สถานการณ์สำคัญที่เป็นจุดเริ่ม ผลผลิต และผลิตภัณฑ์ ที่เกิดขึ้นของแหล่งเรียนรู้ข้อมูลแกนนำ/ผู้นำ/บทบาท ที่เป็นรูปธรรมบทพจนข้อมูลที่ต้องการเพิ่มพูนเรียน เพื่อวิเคราะห์และสรุปเส้นทางสถานการณ์สำคัญ (Time-line)	15 วัน	5. ได้ข้อมูล และสรุป เส้นทาง พัฒนาระบบ สุขภาพ ชุมชนตำบล อย่างน้อย

กิจกรรมการ ขับเคลื่อน	วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	วิธีการ เครื่องมือ และ การเก็บรวบรวมข้อมูล	ระยะเวลา	สิ่งที่จะได้รับ
6. นำเสนอสรุป ข้อมูลภาพรวม	6.1 เพื่อให้ ผู้เข้าร่วมประชุม แลกเปลี่ยน เรียนรู้มีการ สรุปผลการเก็บ ข้อมูลและ แลกเปลี่ยน ประเด็น มุมมอง ร่วมกันทุกแห่ง เรียนรู้	แกนนำกลุ่ม ฐานเรียนรู้ 6 กลุ่ม รวมเป็น 85 คน	6.1 ประชุมระดมสมอง เวทีวิชาการ 6.2 สรุปข้อมูลและเชื่อมโยงข้อมูลที่ได้ร่วมกัน (สถานการณ์ สำคัญที่เป็นจุดเริ่ม ผลผลิต และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นของแหล่ง เรียนรู้ข้อมูลแกนนำ/ผู้นำบทบาทที่เป็นรูปธรรมบทวน ข้อมูลที่ต้องการเพิ่มการเรียนรู้เพื่อวิเคราะห์ และสรุปแหล่ง เรียนรู้สรุปเส้นทางสถานการณ์สำคัญ (Time-line)	3 วัน	6. ได้ข้อมูล สรุปเส้นทาง การพัฒนา ระบบสุขภาพ ชุมชนตำบล อย่างน้อย

4.2 ขั้นที่ 2 มุ่งเน้นที่จะศึกษากระบวนการเรียนรู้ระบบสุขภาพชุมชนตำบลยางน้อยผ่านโรงเรียนนวัตกรรมสุขภาพชุมชน

ผู้วิจัยนำผลจากการวิจัยที่ได้ในขั้นตอนที่ 1 เพื่อกำหนดแนวทางการเรียนรู้ร่วมกันในการขับเคลื่อนระบบสุขภาพชุมชนตำบลยางน้อย การกำหนดประเด็นการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สู่ระบบสุขภาพชุมชน และค้นหาช่องทางเพื่อหาโอกาสในการพัฒนาระบบสุขภาพชุมชนตำบลยางน้อย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้แกนนำกลุ่มฐานเรียนรู้ จัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มเป้าหมายจำนวน 30 คน คัดเลือกจากสมาชิกกลุ่มในขั้นที่ 1 จากจำนวน 85 คน นำข้อมูลที่ได้มาจัดหมวดหมู่และทำการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 4 สรุปรายละเอียดการดำเนินงานตามขั้นที่ 2

กิจกรรมการขับเคลื่อน	กลุ่มเป้าหมาย	วิธีการ เครื่องมือ และการเก็บรวบรวมข้อมูล	ระยะเวลา	สิ่งที่จะได้รับ
1. ประชุมกำหนดแนวทางการเรียนรู้ร่วมกันในการขับเคลื่อนระบบสุขภาพชุมชนตำบลยางน้อย	แกนนำกลุ่มเรียนรู้ 6 กลุ่ม รวมเป็น 30 คน	การสนทนากลุ่ม (Focus Group) การสัมภาษณ์เชิงลึก	1 เดือน	1. ได้แนวทางการเรียนรู้ร่วมกันในการขับเคลื่อนระบบสุขภาพชุมชนตำบลยางน้อย
2. ประชุมกำหนดขั้นตอนการสร้างกระบวนการเรียนรู้ และกำหนดประเด็นสุขภาพ	แกนนำกลุ่มเรียนรู้ 6 กลุ่ม รวมเป็น 30 คน	การสนทนากลุ่ม (Focus Group) การสัมภาษณ์เชิงลึก	1 เดือน	2. ได้ประเด็นการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สู่ระบบสุขภาพชุมชนตำบลยางน้อย

กิจกรรมการ ขับเคลื่อน	กลุ่มเป้าหมาย	วิธีการ เครื่องมือ และ การเก็บรวบรวมข้อมูล	ระยะเวลา	สิ่งที่จะได้รับ
3. นำประเด็นที่ ได้จากข้อ 2 มา จัดกระบวนการ เรียนรู้เรียนรู้ผ่าน โรงเรียน นวัตกรรม สุขภาพชุมชน ตำบลยางน้อย	แกนนำกลุ่ม ฐานเรียนรู้ 6 กลุ่ม รวมเป็น 30 คน	การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เวทีประชุมเชิง ปฏิบัติการสร้าง กระบวนการเรียนรู้ เวทีสรุปและถอด บทเรียน	4 เดือน	3.1 ได้แนวทาง การจัด กระบวนการ เรียนรู้ผ่าน โรงเรียน นวัตกรรม สุขภาพชุมชน ตำบลยางน้อย 3.2 ประเด็น (เนื้อหา) ได้มา อย่างไร 3.3 วิธีการเรียนรู้ เป็นอย่างไร 3.4 ทรัพยากรที่ ใช้ในการจัด กระบวนการ เรียนรู้มีอะไรบ้าง

4.3 ขั้นที่ 3 มุ่งเน้นที่จะศึกษาผลการพัฒนาการเรียนรู้ระบบสุขภาพชุมชนตำบล
ยางน้อยที่ผ่านกระบวนการผ่านโรงเรียนนวัตกรรมสุขภาพชุมชน ให้มีบุคคลต้นแบบ ที่มี
ความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัวและชุมชน ตามประเด็นสุขภาพที่
กลุ่มเป้าหมายกำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group) และ
สัมภาษณ์เชิงลึก โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้แกนนำกลุ่มฐานเรียนรู้ จัดเวทีเรียนรู้
ชุมชน กลุ่มเป้าหมายได้จากผลปฏิบัติการในขั้นที่ 2 จำนวน 30 คน คัดเลือกบุคคลต้นแบบตาม
ประเด็นสุขภาพที่กลุ่มเป้าหมายกำหนด จำนวน 30 คน รวบรวมสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลผลการ
จัดกระบวนการเรียนรู้ผ่านโรงเรียนนวัตกรรมสุขภาพชุมชน รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 สรุปรายละเอียดการดำเนินงานขั้นตอนที่ 3

กิจกรรมการ ขับเคลื่อน	กลุ่มเป้าหมาย	วิธีการ เครื่องมือ และ การเก็บรวบรวมข้อมูล	ระยะเวลา	สิ่งที่จะได้รับ
เวทีเรียนรู้ระบบ สุขภาพชุมชน ตำบลยางน้อย	กลุ่มแกนนำ จำนวน 30 คน	สนทนากลุ่ม (Focus Group) สัมภาษณ์เชิงลึก จัดเวทีเรียนรู้	2 เดือน	ได้บุคคล ต้นแบบ ที่มี ความรู้และ ทักษะในการ ดูแลสุขภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

4. ปฏิทินการวิจัย

ตารางที่ 6 ปฏิทินการวิจัย

ลำดับขั้นตอนการวิจัย	การดำเนินงาน	การรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล	ระยะเวลา
ขั้นที่ 1 ศึกษาสถานการณ์ระบบสุขภาพชุมชนและเส้นทางการพัฒนาระบบสุขภาพชุมชนตำบลยางน้อย	การศึกษาระบบสุขภาพชุมชนและเส้นทางการพัฒนาระบบสุขภาพชุมชนตำบลยางน้อย	สนทนากลุ่ม (Focus Group) และสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต เส้นแบ่งเวลา (Time-line) เสวนาวิชาการ	นำข้อมูลที่ได้จาก 6 กลุ่มมารวบรวม วิเคราะห์สังเคราะห์ และสรุปเป็นภาพรวมเส้นทางการพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน ตำบลยางน้อย สอบทานข้อมูลโดยจัดเวทีประชุมเชิงปฏิบัติการให้สมาชิกกลุ่มทั้ง 6 กลุ่ม เป็นผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม	3 เดือน
ขั้นที่ 2 ศึกษากระบวนการเรียนรู้ระบบสุขภาพชุมชนตำบลยางน้อย ผ่านโรงเรียนนวัตกรรมสุขภาพชุมชน	ออกแบบกิจกรรมการ เรียนรู้สุขภาพชุมชน ผ่านโรงเรียนนวัตกรรมสุขภาพชุมชน	สนทนากลุ่ม (Focus Group) และสัมภาษณ์เชิงลึก	นำข้อมูลมาวิเคราะห์และหาวิธีผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์ข้อวิจารณ์ และข้อมูลที่ได้จากขั้นที่ 1 นำมาจัดกลุ่ม จากนั้นทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล รวมถึงข้อเสนอแนะที่ได้จากการถอดบทเรียน เป็นประเด็นมาจัดกระบวนการเรียนรู้	6 เดือน
ขั้นที่ 3 ศึกษาผลการพัฒนาการเรียนรู้อะบบสุขภาพชุมชนที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ ให้มีบุคคลต้นแบบ	เวทีเรียนรู้ระบบสุขภาพชุมชน	สนทนากลุ่ม (Focus Group) และสัมภาษณ์เชิงลึก	นำผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้มาสรุปเป็นบทเรียนและวัดผลในประเด็นกระบวนการและผลที่เกิดการกระบวนการเรียนรู้	2 เดือน